

El 9 de març hi ha eleccions al Congrés de Diputats espanyol, però també toca renovar quatre cinquenes parts dels representants del Senat, la cambra alta que, segons la constitució, ha de ser la de la representació territorial. Pendent d'una reforma que pràcticament ningú no es creu, ha acabat convertint-se en un tràmit legislatiu de luxe, molt lluny de representar la pluralitat de l'estat.

És exagerat de dir que el Senat no serveix de res. Però també és cert que és molt lluny de ser una veritable "cambra de representació territorial" com preveu l'article 69.1, del títol III de la Constitució espanyola. Només cal mirar els recursos que els partits destinen en les campanyes i precampanyes electorals a promocionar les candidatures al Senat, per entendre el paper absolutament secundari que té la cambra alta espanyola.

Un reforma que no importa a ningú. El poc pes del Senat és tan evident que totes les formacions entenen que necessita una reforma. Tant el PSOE com el PP defensen que el Senat s'ha de convertir en una veritable cambra de representació territorial. Tot i això, cap dels dos grans partits espanyols no ha volgut, quan ha governat, impulsar cap veritable canvi en aquest sentit, perquè, de fet, cap dels dos partits no se l'ha creguda com a prioritat. PP i PSOE, quan han parlat de reforma del Senat, ho han acabat fent amb poques concrecions i escudant-

El miratge de la reforma del Senat

se en la manca de voluntat política del seu adversari. Així doncs, ara per ara, aquesta reforma ha acabat sempre en via morta.

Ja el 2004, el PP li dedicava gairebé una pàgina de les 418 del programa electoral. Al punt 6 de l'apartat "El nostre compromís amb la Constitució", hi havia l'epígraf: "Reforma del Senat". Resol el tema amb una declaració tan volenterosa com: "El Partit Popular potenciarà el paper del Senat perquè exerceixi la vocació constitucional de cambra de representació territorial i es converteixi en el principal escenari de la cooperació auto-

nòmica. És a dir, tot i res. I era una manera de parlar de reforma del Senat, sense entrar en contradicció amb el temor secular dels partits espanyols de convertir aquesta cambra en l'escenari de les disputes territorials entre l'estat i les nacions *perifèriques*. De fet, José Maria Aznar, en els actes dels 25 anys de la Constitució espanyola, del 8 de desembre del 2003, es mostrava predisposat a reformes de la carta magna en matèries que ell considerava "secundàries", com ara la igualtat de drets entre l'home i la dona en la successió de la corona. En canvi, expressava dubtes sobre una possible reforma del Senat. "Què hi volen fer, al Senat? Ja està bé com està." Així es referia l'ex-president espanyol a la possibilitat de reformar la cambra alta, alhora que advertia del risc que algunes comunitats autònomes reivindicuin la possibilitat de vetar lleis al Senat.

Així doncs, és lògic que, vista l'opinió del líder popular, el programa electoral del PP del 2004 només recollís el principi difús esmentat i algunes iniciatives més que configuraven una reforma mínima de la cambra alta. Presentaven propostes com la d'enfortir la cambra en la "funció de control del govern", amb "la presència del president del govern davant del ple de la cambra per a respondre preguntes", i ampliar la possibilitat de fer-hi comparèixer ministres i més autoritats. Pel que fa a la "representació territorial", els populars en tenien prou de proposar de "propiciar la presència" dels presidents de comunitats autònomes, en els debats que abordessin matèries d'"interès rellevant autonòmic", o de "promoure la celebració" de debats al Senat, periòdicament —sense especificar els temps—, sobre "els assumptes de re-

Grups parlamentaris del Senat espanyol

	ESCONS	ELEGITS	DESIGNATS
Grup Popular (PP-UPN)	125	102	23
Grup Socialista (PSOE)	96	81	15
Entesa Catalana de Progrés (PSC-ERC-ICV-EUiA)	16	12	4
Senadors Nacionalistes Bascos (EAJ-PNV)	7	6	1
Grup Català (CiU)	6	4	2
Senadors de Coalició Canària (CC)	4	3	1
Grup Mixt (IU-PAR)	3	0	3
Total	259	208	51*

*A la propera legislatura hi haurà 5 senadors més de designació autonòmica: Catalunya i les Balears, a més d'Andalusia, Madrid i les Canàries.

llevant caràcter autonòmic, i també de les grans polítiques públiques, des de la perspectiva de la seva implicació territorial". Alhora, preveia mesures per a promoure-hi la participació dels ens locals.

Però tampoc el PSOE no s'ha acabat mai de creure una reforma significativa del Senat. Els socialistes, el 2004 hi dedicaven també prop d'una de les 207 pàgines del programa.

A l'apartat "Un nou impuls autonòmic per a l'Espanya plural: reforma constitucional del Senat, reforma judicial i conferència de presidents", s'hi proposa aquesta reforma. I comença també amb la declaració nebulosa de "volem que es converteixi [el Senat] en una autèntica cambra de representació, participació i integració de les comunitats en l'estat autonòmic". La iniciativa, però, porta llast d'antuvi, perquè vincula la reforma constitucional necessària a "un ampli consens". De manera que -vaja- sense el PP no és possible. Però, per si de cas, tot i això, el PSOE proposava que "la reforma del Senat es limitarà a allò a què es refereix el títol III de la Constitució" i que "el Senat continuarà essent una cambra parlamentària. No s'alteraran els poders del Congrés dels Diputats, la prevalença i les funcions del qual quedaran respectades". Així mateix, el programa preveia més iniciatives que podien reforçar el paper en alguns tràmits legislatius vinculades a les comunitats autònomes.

El 2008, menys. I què diuen els programes de PP i PSOE d'ara? Doncs pràcticament igual. De fet, el del PSOE destina un paràgraf -de dotze línies- a la reforma del Senat, en el qual insisteix que continuen considerant que és "imprescindible" una reforma del Senat en "una autèntica cambra de representació territorial". I que si no s'ha fet és perquè el PP l'ha "obstruït de manera sistemàtica".

Els populars, per una altra banda, ja deixen la bones maneres. Al document en el qual Rajoy presentà un programa electoral, resumit en cinquanta planes d'informació esquemàtica i concisa, dediquen dues frases al Senat: "Promourem la celebració de dos debats de política local cada le-

NI al PP ni al PSOE no sembla que tinguin cap intenció de convertir el Senat espanyol en una veritable cambra de representació territorial, segons els programes electorals.

gislatura" i, la segona: "Culminarem la reforma del reglament del Congrés i del Senat i tornarem a les Corts el protagonisme que els correspon com a seu de la sobirania nacional". Res de reformes.

Queda clar que l'objectiu de convertir el Senat en una "veritable cambra de representació territorial" és, si més no en aquesta propera legislatura, un infactible que només existeix en l'agenda política dels qui defensen, per a l'organització d'Espanya, conceptes com federalisme, plurinacionalitat o, en darrer terme, pluralitat.

Què s'escull el 9 de març al Senat. PP i PSOE han ocupat 221 escons dels 258 al Senat, en aquesta legislatura acabada, 125 i 96, respectivament. Val a dir que els socialistes han tingut d'aliats els 8 senadors del PSC inscrits al grup de l'Entesa Catalana i de Progrés, la coalició electoral al Senat entre PSC, ERC i ICV.

Però el 9 de març vinent, els electors n'escullen 208, només. Cada demarcació en tria 4, tret de Mallorca, Gran Canària i Tenerife, que n'escullen 3; Eivissa-Formentera, Menorca, Fuerteventura, La Gomera, El Hierro,

Lanzarote i La Palma, que en trien 2 i Ceuta i Melilla que en trien 1. D'aquí surten aquests 208. La resta la completaran la representació de senadors escollits pels parlaments de les autonomies, fins a 56 més. I seran 5 més que a les eleccions del 2004, ja que Catalunya i les illes Balears, com també Andalusia, les Canàries i Madrid, podran designar un senador més des dels parlaments respectius.

I, probablement, aquest cinc senadors de més, triats per les autonomies, seran el fet més rellevant del suposat increment del paper del Senat com a cambra de representació territorial.

José Luís Rodríguez Zapatero, el líder de la formació espanyola -de les dues majoritàries- més predisposada a reformar el Senat, ja ho ha dit a la precampanya, que, acabades les reformes dels pocs estatuts d'autonomia pendents, i "impulsant" els que ja s'han aprovat, es completa el procés de descentralització de l'estat. Per tant, tornem al cap del carrer, o la pregunta que plantejava l'ex-president José Maria Aznar: "Què hi volen fer, al Senat? Ja està bé com està."

Enric Rimbau